

Greta och Hanna.

Twenne österbottuiska flickor
i Sverige.

Berättelse

af

E. J. Bir.

IV 6A

Kapsel

Greta och Hanna.

Twenne österbottuiska flickor
i Sverige.

Berättelse

af
J. C. Wil.

Jönköpings O. Bergslags län.

I.

Det är en dag på förhösten 1868. Från stranden af en wader innanfjärd wid Botenhafwets kust lägger en skötbåt, fullproppad med folk, ut till sjös. Den styr lojan ut mot hafwet. Sedan den kröft sig fram mellan de många holmarna, som en nydfull natur med frilofstig hand utstrött inwid barmen af „en förlorad dotter af hafwet“, ställer den sin loja öfwer det s. k. „gläppet“, hwilket utgör en del af Dwarfen. Under tiden käten med utspända segel ilar för en freijf östwind raskt framåt, skola wi formera närmare befantiskap med de ombord warande personerna. Först är dock nödwändigt, att fasta en blick tillbaka i tiden, för att få weta orsaken till den färd desse personer nu beträdt.

Föregående höst, då åtrarna stodo färdiga, att efter ett par wedors tid skänka landtmannen en riklig bergning för den kommande wintern, då kom en objuden gäst och gjorde allt hopp om intet: frosten, denna wärt jordbruks arffjende, kom och härjade den lofwande grödan. Med bekymmer och häfswan gick bonden och besåg de frostbitna axen. Wid hwarje teg han stannade, skakade han betänksamt på hufwudet, under det en och annan djup suck omwilkorligen bröt sig fram ur hans mantliga bröst. Sucke suckade han för egen skuld, men hustrun och barnen, dessa tänkte han på i främsta rummet. För deras skuld hade han ju arbetat så tråget, ty han hade heppats kunna bereda dem ett sorgfritt

bröd; men huru grymt woro nu icke alla hans förhoppningar beswifna! Tanken på, att nödgas se sin hustru och sina barn swälta, tanken derpå uppsylde den redlige bondens, den ömma makens, den euntänksamma fadrens själ med osäglig smärta.

Den väfölsjande vintern war en nödens och eländets tid. Hela Finland hungrade. Hvem minnes icke det forsaligt minnesvärda året 1867? Eftt ett annat „swartår“ skall detta nödens år med ångstan iuristas i vårt lands tideböcker och kommande släkten skola fråga sig själwa: war det stora hungersåret 1867—1868 sändt som en till bättring manande tuktan af Herren i himmelen, eller war frosten endast en naturlig orsak till hungersnöden? Men då skall en röst inom dem hwisla: Den kärleksrike Guden ålstade Finlands folk och han gaf det en lång tid frid och reliighet i landet, då detta folk, som förut utkämpat så många strider, sig förvandla sina swärd och spjut i plogbillar och wända sina gewär endast mot skogens rostlysta utswar; han lät landtmannen i frid plöja sina så ofta blodstänkta tegar, under det att landets styrelse och förvaltning handbades af fäderneslandets egna söner, hwilka med kärlek och nit arbetade för landets wäl; ja han satte en gräns för den lutande frosten, så att fjältens skördar fingo mogna till slut, för att derefter med glädje införas i ladorna; men huru tackade Finland folk Gud för alla dessa wälgörningar? Se, det öfvergaf hans budords wägar och wände sig till syn, — och hwad under då, att han undandrog det sin öfwerflödande wälsignelse och lät det ersara följderna af sina willfarelser och dårskaper?

Men wi återwända till våra sjöfarande.

I aftern sitter en medelålders man wid rodret. Han är blek och mager och har ett lidande utseende. Men ögonens listighet och eld förtäda den djerf och rass karakter, som trotsar motgången och faran, i hwilka gestalter de än må uppträda. Under ett helt års tid har denna man, liksom de flesta af hans lifar, kämpat med den yttersta nöd och elände. — Han är en fattig dagalark och har nu, för att förtjena litet, åtagit sig att till Swertige öfwerföra ett dusin arbetslöfande personer, män och qwinnor, äldre och yngre. Bland de sednare befinner sig en ung flicka, som tilldrager sig wår synnerliga uppmärksamhet. Hon sitter lutad med hufwudet mot handen, synbarligen förslunken i djup betraktelser. När hon någon gång kastar en blick utåt hafwet, synes en djup wemodig bedröfwelse hwila öfwer det wackra, men bleka ansigtet. De röda ögonen antyda, att tårar blifwit gjutna.

Redan har man hunnit så långt, att hemlandet synes endast som en mörk rand i fjerran. Flickan blickar med en obeskriflig ångslan mot det allt mer försvinnande fäderneslandet och den ena klara tåren efter den andra tillrar utför kinderna. Hvem undrar, att det förefaller henne smärtsamt, att lemna det land, der en kär moder sjungit wid hennes waggas, der en älskad barndomswän och afhållna syften hon ännu egde, om och hungersnöden bertryckt hennes fader och nöd och brist warit nära, att beröfwa henne det älskade barndomshemmet, i hwars närhet hon jorden lette på den lugna fjärdens tåda strand. Huru listigt minnes hon nu icke alla de oflyldiga barnaföröjder hon der njutit och

alla de förhoppningsrosor, som i hennes ungdomswår der slogo ut och en tid stodo i blom. Men ack, huru grumt har icke den förfärliga verklihetens sterner brutit de vackra rosorna! Måne någonting mera återstår att förstöra, sedan hon förtorat sin fader, sedan hon måst lemna moder och systen i fattigdom och betryd, låga sin ungdomswån kanske ett sista farväl och hiesel begifwa sig långt bort till ett fremmande land? Ack jo, ännu eger hon den dyrbaraste af alla glädjens och ungdomens blommor qwar: eskuldens bluga ros blommor oförbleknad i Gretas unga hjerta. Wätte den heller aldrig blifwa bruten af passionens giftiga tand!

II.

Efter några dagars färd landade våra resande i Grindlands hamn. Sedan passagerareafgiften, som war bestämmd till 4 mark för personen, war erlagd, begaf sig enhwar i land, för att söka sig arbetsförtjenst. Sådant war dock icke så lätt att finna på dessa traktar, ty tiotal finnar ströfwade redan omkring der, alla stadda i jamna ärende. Dwiner hade dock jemförelsewis lättare att få platser, än män. Redan på tredje dagen efter sin ankomst fick Greta arbete hos en ölbruggare i staden.

I denna stad inträdde en ny akt af hennes lefnads drama. Allt war så annorlunda än hon war wan. Der hemma gif man hädd så enkelt och ansprakslost mot här. Greta hiesel hade icke widare än två a tre rutiga ulleklädningar, några små rosblommiga hufwud- och halsdukar, ett slags rutig tröja eller blus, som hon kallade „talmö“ samt ett

par klumpiga smertläderskänpor. Swart kunde hon nu komma med allt detta? Här gingo t. o. m. simpla ladugårdsbjörar i frätande, lysande kattunsklädningar och så snart de avancerat till ordentliga löfser, köfsjungfrur eller dylikt, skulle det wara fina muslinsklädningar, så urrundade och konstnesligt gjorda att det riktigt förbryllade war goda Greta. I början runklade hon betänksamt på hufwudet, när hon såg all den ståt, som fördes i kläder och lefnadsfatt, men smaningem wänjde hon sig derwid, ja snart började hon, såsom wi stela så se, tyda att så borde wara. Dertill bidrog i icke så obetydlig mon det goda och wänliga sätt att wara som utmärkte dessa menniskor. De wore ju så barnsligt wänliga och glada mot hwarandra att det war en lust derät. Och t. o. m. sina herrskaper wore så nedlatande och „jemna af sig“ att de med synbarlig aftning bemötte äfwen den ringaste tjenaren.

Sålunda förflöt den långa falla wintern. I början hade Greta längtat tillbaka till sitt älskade om och fattiga Finland. Hon hade mer än en gång funderat att återwända så snart wären fem. Nu war wären werkligen kommen.

Tillsammans med en annan „sinnslida“ gif Greta en wacker söndagseftermiddag i slutet af maj ut i det gröna. De hade beslutat, att lemna stadens qualm för en stund och begafwo sig derföre ut i den fria öppna nejden, för att der så njuta af all den herrlihet, som wären erbjöd. Muntra som dansande lam ilade de ut till en liten ångsdunge i närheten. Glada lärkor drillade öfwer deras hufwuden, en yster wärbbäck porlade fram mellan träden i den lilla dällden der

nedanför, och guldglänsfande fjärilar fladdrade mellan blomstren och blommorna på den wadra skogsängen. Allt war så eberkrifligt skönt. Alla wäsen i Guds fria werld jublade af ny lefnadslust och glädje.

De unga tårnorna woro fattade af samma känsla. De togo ihop och dansade och sjöngo och trallade så att det stod herrliga till. All längtan, sorg, ångstan, grämelse och framtidstruktan woro förjagade afwen ur Gretas unga bröst, ty wärglädjens och heppets sol strålade med mer än wanlig glans. Det war en lust att se de dansande tårnorna. Deras friska rosenkinder woro så röda och fylliga, deras ögon så himmelsblå och klara, deras läppar så smultronlika, att man i detta ögonblick kunnat taga dem för ett par dansande fyrkylar.

— Nu sätta wi öf ned på hwar sin blomstertuswa, pustade Hanna — så hette Gretas landsmaninna och wäninna — så skall jag berätta dig hwarföre jag är så glad i dag.

— Ja, det skall wara roligt att höra, sade Greta och jatte sig ned.

— Som du wet, Greta, började Hanna, under det hon plockade på en blomma, har jag varit här i Sverige tre år redan. Sifasem du kom jag hit fattig och föraktad. Jag fick tjenst hos patron Thörberg på Odenbacka, en större egendom ide långt härifrån staden, och der war jag två år. Snart blef jag bekant med ungdomen på trakten. Åh, du kan ej tro huru roligt det war på deras dansbaler! De woro gossarna sådana der enstöringar och så gubbaktiga som der hemma. Nej, lif och glädje war det och alla dansade af bara latten. Wadta fick man sig i dansen,

att ej den hurtiga danören skulle stjåla åt sig en och annan liten lys.

— Uch, Hanna! afbröt Greta, det war sula stöder. Inte tyder jag, att det passar sig, att en gosse skall lysa en flicka, som han ej har något vidare att staffa med och det till på köpet bland en hel hey folk.

— Så tyckte jag också först i min barnslighet, sade Hanna; men snart blef jag wan derwid och nu tyder jag, att det verkligen är bra mycket roligare, när gossarna äro muntra och glada, än om de, såsom der hemma wanligen sker, rada sig långs bänkarna, och låta flickorna bjuda upp sig till dans. Är det då skick och reson, att flickan skall bjuda gossen, då det borde wara twärtom?

— Heldre det, än att gossarna skola wänja sig wid en sådan djerfhet, ja, jag säger rent ut slamlöshet, att de epåtaldet lysa flickorna under dansen, inwände Greta i bestämd och allwarlig ton.

— Ja, jag säger ingenting, yttrade Hanna, twetydigt blinkande med ögonen, wi skola framdeles talas wid om den der saken vidare. Nu skall jag enligt löfte berätta dig anledningen till min glädje denna dag.

Året efter min ankomst till patron Thörbergs kom dit en ny gärdsofoge. Denna war en ung och wacker gosse, som jag började tycka om så rysligt redan första gången jag såg honom. Jag hade welat gifwa hela werlden, om den varit min, för egandet af en sådan man. Men hwad kunde jag hoppas något sådant; jag war ju blott en fattig stumflicka, som ej ens hade något så när så wackra kläder, som här är wanligt. Och huru kan man behaga och fångla en gosse, om

man ej helst har wackra kläder, utan går som ett återjöfse? Detta har jag hundrade gånger sett här i Sverige, sedan jag började förstå mig något på werldens gång. Wet du hwad jag gjorde — — — men du får ej tala om det för någon! Lofwar du det, Greta?

— Jag lofwar det! försäkrade Greta.

— Jo, det första jag hann, fortfor Hanna, lade jag mig till en alldeles ny kostym efter det mode som här är wanligt. På en dansbal strax derefter hade jag min nya dräkt och du kan ej tro huru det war lätt och lustigt att swänga om i den nya ljusa och lätta kattunslädningen! Det war någonting helt annat, må du tro, än de der tunga plum-piga ylleklädningsarna som de bruka der hemma i Finland. Men så äro människorna der så otympliga och obildade hufw, att det nog passas grof gra wadmål för gossarna och blurutiga ylleklädnigar för flickorna.

Jag blef nu gång efter annan uppjuden af Nils — så hette den nya gårdsofogen — och han förde mig hurtigt i walsen och war så beleswad och artig att det war makalöst. Med slädje märkte jag, att han såg med blida ögon på mig. Nu först började jag hoppas, att en gång så blifwa hans.

— Men, invände Greta, icke hade jag ätminstone varit nöjd med en gosse, som älskat mig endast för granna kläder och icke hade jag heller, om jag varit i ditt ställe, Hanna, sött fångsla honom med granulat.

— Alltid tager du allting så allwarligt som en låjareprest, strattade Hanna. Det måtte wäl ej vara orätt, att vara älskward och nått, då man så wara kan. Trov du, att någon gosse här skall någonsin fria

till dig, om du ej lägger bort de plum-piga kläderna, det der fula språket och de der dumma sederna, hwarwid du varit wan der hemma. Nej, nått och sin måste man wara, om man skall bli ontyckt af bildade menniskor. Här i Sverige är det ett mera „praktiseradt“ (Hanna menade troligen civiliseradt) folk och derföre förefaller mångt och mycket annorlunda än i Finland. Uch, hwad der är tråkigt! Till Finland längtar jag då aldrig mera. Och dit återwänder jag heller aldrig, ty snart skall jag sira mitt bröllep med Nils. Se, det war detta som utgjorde min glädje. Nils war hos mig härom dagen och sade, att wårt bröllep skall stå inemot hösten. Är det icke roligt, Greta, att så fort så bli en lycklig brud? frågade Hanna med triumferande min och reste sig från sin plats.

— Lycka till! lycka till! önsfode Greta af själ och hjerta.

De begge flickorna lemnade sina blomster-tufwor och begafwo sig på wäg till staden. Greta gick tyst och sluten wid Hannas sida.

— Hwarföre är du återigen så tyst och allwarlam som en dyster läsersta? frågade den sistnämnda.

— Jo, jag kan ej låta bli att tänka på något af det du nyss sagt mig, hwilket förefaller mig bra underligt. Du synes hafwa ernått din lycka genom en ny klädedräkt och för denna lycka glömt ditt hemland och börjat förakta dina anhöriga och bekanta der hemma. Wet du, Hanna, det förefaller mig som om du äfwen föraktade mig, ty jag är ju lika dum som alla andra bondjänter i Finland.

— Nej, så skall du ej taga det, Greta. Du har varit lika plum-sig och opraktiserad

som dessa, men du har redan blifwit långt bättre, ty redan för du dig nåttare, talar bättre och förstår att slåda dig med mera smak; ja du kan ej tro, hwad du gått framåt i bildning och upplysning på den korta tid du varit här i Sverige. — Hos patron Thorbergs tyckte de, att jag också utvecklades rasst från en ofunnig bendelolla, som förstod ingenting, knappt så mycket som att niza när jag skulle helja, till en nått och snäll jungfru, som kunde täfla med mängen mansjell, ja t. o. m. fröken. "Ack, hwad jöt och snäll Hanna blifwit inom så kort tid!" sade lilla fröken ofta. Det ser ut som om hon gått flere terminer i en fruntimmersskola eller wistats ett helt år i en af Stockholms bästa pensioner. Så hörde jag också andra ofta säga. Men du må tro, att jag äfwen bjöd till att blifwa något bättre än den tafatta "Sinn-Hanna", såsom man först kallade mig. Hwarje öre sparade jag till nya kläder och hwarje söndagsafton war jag tillsammans med byns ungdom, som war lika påf bildad och fin som en del herrskaper.

— Men huru skall jag förstå allt detta? frågade Greta. Du har berättat mig, huru gossarna stjåla lysar i dansen, hwilket jag tycker wara ovasjande och syndigt. Jcke skulle en ärlig simfliska, hon må sedan anses huru fjollig som helst, tillåta sådant. Och det är ju syndigt och lättfärdigt att så göra. Så gjorde man icke der hemma, utan allt gif ärligt och erdentligt till.

— Du skulle minjann passa till pietist, Greta, sade Hanna skrattande och gäckande. Du ansjer det för synd och lättfärdighet att gossar och flickor roa sig och äro muntra; men hwarföre är det syndigare än annat?

Och än sen? Det är roligt och detta är wäl hufwudsaken. "Medan man är ung, skall man sjunga", säger ju ordspråket. Suggalunda will Gud, att wi skola sucka bort war ungdomstid, såsom man säger att klostermunnorna fordom gjort?

— Nej, men man skall icke nöta den fåfängt bort, sade Greta. Det heter ju i psalmboken:

Hwad nyttigt är, hjely Gud! jag må det lära,
Beslita mig derhos om död och ära;
Min ungdomstid ej nöta fåfängt bort,
Det läras bör är drögt, men tiden fort.

— Ja, det är just det jag har sagt, inföll Hanna, att wi skola lära och någonting. Men detta kunna wi icke med att ständigt sitta inom fyra väggar: nej, wi måste wara med i sällskaper, så att wi lära och känna verdens gång och så att wi weta seder och brud i kläder och allt annat som hör till ett silweriseradt lif.

Hanna war nu mycket wigtig, såsom hon sett och hört de unga damerna hos "patrones" wara, när de med eld och iswer resonerade om det "silweriserade" lifwet, om sällskapslifwet, baler, konserter, spektakler, nya moder och den rådande goda tonen m. m. För att ytterligare göra den wigtiga saken klarare för den stadars enfaldiga Greta, hvars upplysning och bildande hon hade gjort till sin uppgift, tillade Hanna i en ton, som lät förstå huru lifligt hon i denna sak kände sig wara Greta öfwerlägen:

— Och desutom skall du weta, Greta, att det ej hör till den goda tonen, att i bildade sällskaper, öfverhet i städer, tala om Gud och synden och sådana der saker, ty mängen mera "silweriserad" menniska tror ej mera

på de sagor bibeln berättar. Jag hörde att fröken Thorberg sjelf sade, när hon kom från Stockholm — ty du skall weta, att patronens fröknarna foro ända dit, för att blifwa riktigt fint bildade — hon sade, att numera alla klokar menniskor i Stockholm skratta åt bibelläsarna, som tro på de underliga sagorna i bibeln. Jag wet ej riktigt hwad jag skall tro om den saken; men så mycket wet jag, att mycket, som jag ansett vara syndigt, är alls icke syndigt. Och om jag än i min ungdomsårsel ej alltid kommer ihåg att vara så sträng och helig, som bibeln fördror, så är det ju bara ungdoms dårslaper och förwillelser, som det är tids nog att aflägga, sedan man blir gammal och mera allwarjam. Så anses det alltid i Stockholm, sade fröken Emilia.

Under det den munwiga Hanna så talade, for en förfärlig känsla genom den unga Gretas ofskuldiga hjerta, på hwars djup en helig wördnad för Gud och hans ord bodde. Hen egde sin rena barnatro på Gud oantastad i sin själs innersta och ännu hade hon ej hört, att någon människa betwislat sanningen af Guds ord. Hon blef därför så förskräckt öfwer Hannas ord, att hon på en lång stund ej kunde säga någenting. Slutligen utbrast hon i häftig gråt och kunde endast med möda framstamma denna fråga till sin wäninna:

— Huru kan du tänka så syndigt, kära Hanna?

Den tillfrågade blef nu också allwarjam och tanffull och samtalen affämade. Båda gingo de tysta wid hwarandras sida. Hwad de tänkte weta wi icke, men det weta wi, att glada och jublande som lärker lemnade de staden, men tysta och bedröfwade återwände

de. Orsaken kanna wi också. Det war något som stört den harmoni, hwilken på grund af en wif lifhet i lynnen uppfatt hos de unga tärnorna. Ja, det war något ännu mera. Gretas fromma barndomstro hade för första gången genomgått ett prof, som qwarlemnadt ett sorgset intrup, ty Greta hade aldrig anat, att denna tro icke hyllades af alla menniskor. Som hon emellertid wiste, att hennes tro om bibeln war Guds ord och att Gud hatade all synd war rätt, kunde hon ej annat än bedröfwas öfwer de arma menniskor, som förkastade bibeln. Synnerhet war hon bedröfwad för Hannas skull, som hon nu fann vara så långt bortkommen från rättan vägen. Hanna åter plågades af ett oroligt samwete, som nu först kände, huru fridlöst det i sjelfwa werket war. Hanna hade på lång tid ej länt någon kraftigare rörelse i hjertat, ty om än någon sådan en tid och annan sölt bana sig wäg ditin, hade den ej lyckats. Hon hade mottfätt hwarje rörelse och förqwäst samwetets röst wid bullret af ungdomsöjenas brujande flod, hwilken förde henne med sig såsom en flytande trädsplan. Hanna hade sölt föra den ännu oförderfwade Greta i samma förderfliga strömsfära, men hade mött ett motstånd, som för ett ögonblick åtminstone wäkte hos henne sjelf tankar på hennes egen farliga belägenhet. Dock så wi till Hannas fördel upplysa, att hon ej sölte implanta sina förwända afstater i Gretas hufwud så mycket med affigt att wilseföra, som fastmer i den wälmeningen, att bibringa henne en nödwändig „bildning“.

Huruwida Hanna lyckades utföra denna sin föresats så wi snart höra.

III.

Greta beslöt, då hon lemnade sin mor och sina yngre syskon, att ifall hon under sin vistelse i Sverige kunde hopsträpa några penningar, så skulle de helgas hennes lära moder. Hon ville, allt hvad hon förmådde, lindra sin mors bekymmer och elände. Med glädje tänkte hon därför, när hon fick tjänst hos ölbruggaren och lyftades betinga sig en ganska förmonlig lön, att den dag snart skulle komma, då hon skulle få sända sin första gåfwa till hemmet. Suru lycklig hon kände sig, då hon några veckor före jul var till postkontoret och affände ett litet penningebref till modren, kunna wi bättre tänka och än beskrifwa. Hela julen tänkte hon på, huru glada hennes mamma och syskon skulle blifwa öfwer den lilla julklappen. Icke kunde hon sända många riksdaler, men gåfwan var stor nog för att fröjda ett älskande moderhjerter och för att skaffa en varm julgröt, litet lutfisk samt ett julljus, som kunde på den högtidliga julfmorgonen belysa den dunfla sojan.

Om trettondedagen fick Greta mottaga ett varmt tackägelsebref från modren och systonen. Den förra tackade henne af allt hjerta och önsklade, att hon alltid måtte förblifwa en lika snäll och hjertegod dotter, som hon hittills varit. Hon förmanade henne att hafwa Gud för ögonen och i hjertat alltid och att aldrig öfvergifwa hans budords wäg, så skulle henne wäl gå i det fremmande landet, der hon hört, att så många frestelser möta en ung flicka. Systonen hade varit så glada öfwer Gretas bref och julgåfwa, att de dansat och hoppat sterliga hela julaftonen, under det de ideligen upprepat systerns lära

hade lofwat komma efter dem med häst. De hade uppjudit all sin förmåga att skaffa sig en wärdig utstyrel till denna glädjestund i det gröna.

Aftonen war inne. Nedan war Nils kommen, för att hemta sitt „wäna wif“. De båda flickorna klädde sig, men det gick långsamt. Här profwades klädningar, här förföjtes tröjor och dukar, här waldes grannlätsjaker och „krims krams“ och ofta stannade de noggranna tärnorna i walet och qwalet, ithy att det icke hade sig så lätt att bestämna, hvad som kunde taga sig bäst ut på en grön lekplats i ett hwimmel af menisjor i olika dragter. — Något lysande måste det nödwändigt vara, derom woro båda öfwerens. Hanna beslöt därför till sist, att anlägga den nya ljuva muhlinaklädningen och Greta tog sin bästa kattunsklädning, som hon förfärdigat förra veckan, troligen i anledning af den förestående festen. Hanna betraktade Greta med förnöjelse och yttrade:

— Minnsann är du ej så nätt som en doftande ros, Greta, och jag försäkrar, att flere än en fjäril kommer att swäfwa omkring dig denna afton, önsfande sig så hwila i din ljuswa kalk.

Greta mönstrade Hanna från topp till tå och yttrade i munter ton:

— Ja, och du Hanna är lika brofzig som den der markattan jag såg häromdagen och säkert skall man begäpa dig lika mycket som henne.

Hanna tyckte föga om denna jemförelse, men hon låtsade om ingenting — Greta war ju ännu så „okunnig“ bewars. — Samt nog. Greta war ännu ett okunnigt barn både i koketterings- och konversationskonsten emot

fagra blomster, eller huru kunde hon tro, att de bullrande och lysande nöjen, hvar-efter människorna så mycket sågtade, slänkte dem en för det mesta masktungen fröjd, som wänligen efterföljdes af en pinjam tembet? Allt detta förstod Greta ganska litet; men en a-ning samt modrens warnande ord sade henne, att hon borde wara på sin wakt emot de förföriska irrbilder, som wille locka henne från dygdens wäg. Med fördubblad öfwer bad hon derföre till Gud.

Greta beslöt denna dag, att åtminstone till midsommaren också sända en wänlig gås- wa till hemmet och en warm helsning till barndoms- wännen. — Tiden ilåde förbi och midsommaren kom. Greta sände ett bref till hemmet, men — inga penningar och inga helsningar till barndoms- wännen. Orsaken war följande:

Gretas enda sällskapsyster och wäninna war Hanna. "Sådan man umgås med, sådan blir man", säger ordspråket. Detta sannades öfwen på Greta. Så småningom och oförmärkt hade Hannas tänke- och åskådningssätt smittat henne, att hon ej wiste huru, ja, knappt anade att så war. Greta hade följt sin wäninnas råd och laät hwarje styck till nya kläder och grannlåtssaker. — Derföre fanns ingenting qwar att sända modren, när midsommaren kom. Wäl kände hon en bitter förebräelse deröfwer i sitt hjerta, då hon bar det tomt brefwet till postkontoret, men denna känsla förjagades snart af en tanke, som beherrskade henne. Hon hade öfwerenskommit med Hanna, att följa med henne till Friggaby, der Odenbach war beläget, ty der skulle ungdomen hålla midsommarwaka och dansa omkring en ståtelig majstång. Nils

stången, med sin affats för spelmännen, sivad med grönt och blommar fran topp till tå. Allt war färdigt till festens början. Spelmännen ströko upp en hwirflande polka och så fattade den fringstående ungdomen hvar- andras händer och swängde tappert om i en stor ringdans. En riktigt sprittande midsommarfröjd lifswade allas sinnen. Hwarje öga strålade af glädje och förtjusning, hwarje bröst widgades, hwarje hjerta klappade tätare och hwarje kind färgades rosenröd.

Efter den stora ringdansens slut började man med walsar och polketter af åtskilliga slag. Enhwar af gossarna walde sig en blomstrande tärna och så dansade man par om par så att det stod herrliga till. Greta, som föresatt sig att endast åje det roliga lefwer- net och isynnerhet ge allt på om några stöder skulle föröfwas under dansens pra hwimmel, hade knappt hunnit fasta sina spejande blickar öfwer den dansande hopen, förrän Nils och en annan rask yngling framträdde, bugade sig artigt och bjödo wära slickor upp till en wals. — Greta blef litet förlägen, men repade snart med och följde sin dansör på lätta fötter. Det gick lustigt och bra och hon kände sig riktigt stolt öfwer att blifwa förd af en så ståtlig "kavaljer".

Vetter Olsson, hennes kavaljer, war också onekligen en reelig yngling, med stora ljueblå ögon, fylliga kinder och ett höghwälfdet bröst. Han war glad, språksam och listig och i sitt sätt att wara syntes han fri och obehwärad af alla slags band. Dertill bidrog troligen en lifsigswande dryck, som han ofta och nästan wid hwarje danstillställning plågade förtära i ganska försvarlig mängd tillsammans med Nils. Denna dryck war bränwinet, såsom

Hanna, som tittat t. o. m. in i fina werlden, dock icke så mycket i werkligheten, men desto mera i inbillningen, ty hon hade läst ett dusin romaner, hwilkas innehåll hon riktigt slukat. — Hon war nemligen slängd i bolläsning och läste också allt annat gerna, utom — bibeln. Fröknarna Thorberg, som med all iswer sökte bibringa den mottagliga sinnslidan en högre grad af bildning, hade derföre lånat henne romaner, jemte det de på allt sätt stälde så till, att hon fick tid att läsa dessa lära böcker. Hannas framsteg gladdede dem och de förespeglade henne en lysande framtid, öfverhet sedan hon blifwit förlovad med Nils. Denna war ännu egentligen i. l. fördräng endast, ehuru fröknarna för Hannas skull kallade honom „gårdsfogde“, men det kunde ju hända, att äfwen han gif framåt, så att han slutligen blefwe „inspektor“ och då fick Hanna blifwa — fru. Det war detta som länge lekt henne i hägen och när hon nu hade utstigt att nå sitt mål, blef hon mera än lofsligt säfång och kanske — högmodig.

Då flickorna satt sig upp i åkdonet, smälde Nils till häften med piffen så att det klatschade efter, hwarpå det bar af i zungande traf. Härdan blef rastare än wara qwinliga åkande kanske önskat, ty Nils hade i staden försläpats sig ganska grundligt med wingudens häfwer, och hade derföre ett „dugtigt lörhufvud“. Innan kort word de framme wid lekplanen, der en stor hop ungdom redan war samlad.

På midten af en grönskande större beteshage hade man rest en dräpelig mastång, i hwars topp den lära blågula swenska flaggan swajade. För öfrigt war den wackra maj-

namn och hundrade gånger frågat: „Mamma, när kommer Greta hem? kommer hon till sommaren? Hwarföre kommer hon ej hem?“

Men brefwet innehöll något om möjligt än mera glädjande för Greta. Brännbad Ant, hennes barndoms- och första ungdomsvän, hwilken hon hållit af så långt hon mindes tillkafa, och som hon aldrig upphört att älska, till honom hade hon sändt en blyg helsning i sitt bref; och nu beskref modren huru glad han blifwit deröfwer att Greta ännu mindes honom. „Fråga, hade han bedt, om hon ej snart kommer hem! Allt är så tomt och ödsligt här hemma nu sedan hon ser bort.“ Till en kamrat hade han yttrat, att om han bara haft hemmanet medan Greta war hemma, så skulle han aldrig tillåtit henne resa bort.

Det war en högtidlig trettondagsmorzen för Greta. Hon hade just tagit psalmboken och skulle gå i kyrkan, då brefwet anlände; men på en lång stund kom hon sig ej att gå, ty de ljusblå ögonen badade länge i en warm tåreslod, hwars friska lopp hon ej förmädde hämma. Slutligen blef hon dock lugn, torkade bort hwarje spår af tårar på sin kind och gif upp i Herrans tempel. Der tackade hon Gud för all den godhet och nåd han bewisat henne och bad, att han äfwen frändeles wille wara hennes tröstare och beskyddare i alla motgångar och faror. Wisserligen wiste hon ej ännu, att så många farliga frestelser och lockelser fannos, som hon i en sednare tid erfor, och om hon redan mött några sådana, hade hon ej förlåtit sig uppå dem, ty huru kunde hon med sitt ofenflade och rena wäjen besfara giftiga ormar under

man fallar den, ehuru den icke alls synes vara brännande, att döma af den begärlighet hvarmed den förtäres, — sy icke plågar man ju gerna bränna sig. Eftwål gid det wära wänner, såsom det gått tusende andra före dem: de brände sig rätt grundligt, ja, så grundligt att de sinas jär, ywilla woro olätliga. Dock — wi skola ej gå händelserna i förwäg. Lätom oß återwända i ill wära unga flickor.

— Wet du, Greta, hwissade Hanna efter en slutad wals, Petter Olsson är rikaste bondsonen i hela Friggaby. Det wore minsam ingen dålig lycka att få en sådan fästman. Wäl säges det, att han minlar litet emellanåt, men — hwar får man någon som ej gör det? På det hela är han dock hys bästa gosse. Jag lyckönskar dig, Greta, om du kan fånga honom i kärlekens snärjande rosenkorn.

— Huru skulle jag kunna det? menade Greta twifwelsfull. Dock tindrade redan en hoppets stjerne fram mellan de mörka molnen af twifwel och owisshet.

— Alminstone är du på god wäg, försäkrade Hanna. Denna försäkran tände ännu en stjerne. Och innan festens slut och innan midfemmar morgonen randades, uppgit hoppets sol så strålände, så lysande och klar, att hon täflade med den wackra midiommarjolen i glans och förgyllande prakt. Greta hade nu en enda tanke, som uppslutade alla de öfriga, en enda önskan, i hwilken alla andra önskingar woro koncentrerade, nemligen: att blifwa en rik bondhustru i Friggaby. Hennes wäninna gjorde anspråk på något mera af jordis ära och lycka och önsfide derföre: måtte den dag snart tandas, då jag får

blifwa en förnam fru på Ddenbacka och njuta af det „silfweriserade“ lifwets nöjen och förströelser!

Skola våra tårnor nå sina önskingsmål? Wi få se.

IV.

Nåra ett är här förslutt.

Wid trappan af patron Thors bergs hus står en ung qwinna. Hon bär ett spädt barn på wenstra armen, på hwilket hon nu synes blicka med obeskriflig ångslan. Hennes bleka ansigte bär en prägel af lidande och motgångar. Ögonen ega icke denna ung domliga eld, som man funnat wänta sig hos ett par så unga ögon som dessa. Hon ämnar synbarligen tråda in i köket, men twelar ännu och står der rådwil och lifsom fruktande någon fara. Slutligen suckar hon djupt, stiger upp för trappan, öppnar dörren och träder in.

— Kors! är det du, Hanna? utropar en ung flicka wid kökspiseln och kastar förwånande blickar på den inträdande.

Det är werkligen Hanna, denna bleka qwinnogestalt, som nu står der, med ett barn wid bröstet och blyghet och smärta målade på sitt ansigte.

Den förwånade köksflickan åter, är ingen annan än Hannas gamla wäninna, Greta.

— Huru står det till, Hanna? frågade Greta, sedan den första öfwerrasningen hunnit lägga sig. Jag har ju ej hört eller sett något af dig allt sedan julen, då wi träffades helt flygtigt i staden, och nu kommer du —

— Med ett barn på armen, inföll Hanna med en röst, som hon försötte göra skämt-

fam, men som alltför wäl förrådde, att den kom ur ett hopplöst bröst.

— Ja, som du säger, sade Greta. Hanna, du måste säga mig, huru det hänger ihop med alltsammans; annars wet jag ej, om jag skall gråta eller skratta. Jag fruktar, att det för-ra tywår måste komma ifråga.

Hwad Hanna nu berättade för Greta slo-la wi i största fortthet berätta för läsaren.

Wi erintra of, huru glada och förhoppningsfulla wära tårnor woro wid den omtalade midsommarwakan. Hannas förhoppningshim-mel war dock icke så klar, som då wi först gjorde hennes bekantskap. Ett moln swäf-wade redan deröfwer, men Hanna betraktade det alltför flygtigt för att det skulle kunnat injaga någon oro i hennes af glada fram-tidsdrömmar outöknade sinne. Hannas fäst-man hade länge varit en älskare af bullran-de sällskaper, der man war ense om,

Att sällskapsfröjden en sorg blott är,

Då bränwin fattas i kretsen der.

Det gudawinet det är och gifwet

Att öka glädjen i ungdomslifwet,

Att trösta mannen i deß bekummer

Dy lifwa gubben när ögat stummer;

men på de sednaste tiderna hade han blifwit en äkta rumlare, som ej annat wille göra, än att sitta wid sin bränwinspulla i mun-tra dryckesbröders sällskap. Allt ostare bör-jade han försumma sin tjenst och sitt arbete, till lednad för patron Thorberg, som slutli-gen förklarade, att om han ej upphörde med Bachitjensten, så skulle han snart slippa wara tjenare på Odenbacka. Nils hörjanmade icke dessa warningar. Slutligen saun Thorberg sig föranlåten, att „wråta honom på porten“.

Man will gerna tro, att Nils nu skulle sett, hwars andas barn han war och märkt, att man, äfwen hwad jordista ting beträffar, icke kan tjena två herrar, Bachus (bränwingsgu-den) och sin husbonde; men han tog allt ännu sin tillflykt till den förre, menande att

Bränwinstären den bästa är
Af alla drycker, som jorden bär;
Dy inga sorger på jorden finnas,
För hwilla icke en tröst kan winnas,
Om blott du Bachus will åkalla
Dy djupt i glaset dem dränka alla.

Trogen denna åstigt, som tywår tyckes wa-ra ganska allmänt rådande både bland herr-skap och bönder, fortijd Nils bejdlost på den beträdda banan, sorglöst hängifwande sig åt lidelsens förstörande maat. Twungen af om-ständigheterna tog han slutligen hyra på ett amerikanskt fartyg, ty han hade beslutat, att — emigrera (utwandra).

Nu stod den stackars Hanna, på hwilken Nils knappt ett ögonblick hade tänkt, allt se-dan han blef skild från sin tjenst, nu stod hon ensam och öfwergifwen. Alla hennes förhoppningsroser woro i ett nu förbleknade. Alla de skimrande lustflott hon i sin rika fantasi uppfört blefwo af en werklighetens stormil förstade i ruiner. Ingenting så hjert-litande finnes som ett dylikt slag för en hopp-full tärna, hwilken aldrig smakat något af sorgens bittra galla. Hannas kärlet till Nils war ifrån början ingalunda något djupt grundad; men under tidens lopp hade den dock slagit allt djupare rötter i hennes i self-wa werket känsliga hjerta. Den kunde der-före ej mera ryckas derur, utan att ett stycke af detta arma förwillade hjerta äfwen måste

följa med. Hannas sorg öfwer hennes selslagna hopp, hennes hwisna tro och hennes gåtade kärlek, war dock på wigt sätt nyttig för henne. Hon upptäckte nu de förwillesternas garn, uti hwilka hennes fåfänga snårjt henne och hon fann, att den lycka hon eftersträfwat, warit en förwinnande irrbild. Dock hade denna irrbild bedarat henne till den grad, att hon glömt dygd, ära och heder under jägtandet efter densamma. Hon gjorde derföre snart en upptäckt, som i början war nära att störta henne i förtwiflans och wansinnets mörka natt. Den arma bedragna och öfwergifna Hanna skulle blifwa — moder. Detta war mera än hon förmådde bära. Tusende mörka tankar hwälfde sig i hennes uppbettjade hjerna. Öfwer allt det hon kom och gick tyckte hon, att hwislande demoner omgäfwat henne. Från den wid stranden sorgligt klagande wägen manade de henne i förföriska toner att störta i det öppna djupet, för att på en gång göra slut på alla de lidanden, all den wanära, nöd och elände, som wäntade henne. I den dystert sjundande skogen wille de locka henne från allt omgånge med dessa medmenniskor, hwilka föraktade henne och stötte henne ifrån sig. På tusende olika sätt förfölte frestaren så magt öfwer henne. Hanna stod och nästan redlös i den hårda kampen. Hon wiste icke af någon i himmelen eller på jorden, som wille strida för och med henne. Att det gifwes en segrare öfwer den giftiga synden och den lede frestaren, det ihågkom hon icke. Wäl fanns det en tid, då hon trodde det och glädde sig derät, men den war förswunnen.

Att denna syndens besegrare lofwat strida för enhwar, som själf will strida och ber ho-

nom derom, och att från hans mun utgått detta herrliga löfte: „kommer till mig, I alle, som arbeten och ären betungade och jag will wedergwida eder“. — detta allt hade hon glömt och förqätit.

Allt hwad hon nu ihågkom war några fraser ur de många romaner hon läst hos patron Thorberg. Ibland dessa fanns en isynnerhet, som hon nu med allt allwar wille tillämpa på sig själf: denna fras lydde så här: „allt hwad du ej kan ändra, skall du med hög själ fördraga“. Hanna uppbjöd all sin förmåga för att tillämpa sig ett filosofiskt lugn i stormen; men det wille ej gå. — Inom henne tärde bittra samwetsförebärfelser och utom henne mötte stundligen pänimmelser om hennes wanära och hennes hopplösa belägenhet.

Den långsamt framskridande tiden hade dock gått sin jemna gång. Och nu när den glada wariolen började förqylla jorden, fick Hanna ett nytt mål för sin kärlek och sina omsorger. Förtwiflans wägor hade laggt sig på hjertats haf, så att Hannas mörka planer om att dölja sin skam genom ett nytt brott, ett barnamord, ej mera kunde finna rum i hennes bröst, hwilket nu twärtom widgades af den mäktigaste af alla känslor: moderskärleken.

I dag hade Hanna ställt sina steg till Ddenbada i hopp, att hon der skulle finna medlid samma och öfwerseende menniskor. Det wore ju möjligt, att de unga fröknarna skulle anse hennes iraktade belägenhet såsom en följd af en stundens förwillelse, en swaghet, werkad af en passionerad kärlek, och att de således ej skulle dömma henne så strängt, utan söka gjuta tröstens balsam i hennes förkrosade

hjerter samt räcka henne en hjälpsam hand. — Votad af dessa och dylika förhoppningar hade hon bequekat alla betänkligheter och fattat mod att nalkas sina forna välgörarinor. Men äfwen här blef hon beswiken i sitt hopp. Wisjerligen jade de sig hyja medlidande med henne och beklagade också i många ord hennes olyckliga belägenhet; men i öfrigt wero de så tulla, så stela och förnåma, att det smärtade Hanna och hon ångrade sitt besöl på Odenbada. De drogo sig snart tillbaka, lemnande löksdörren med en förnäm nick till Hanna och en befallning till Greta, att hon skulle tillreda en måltid för den „olyckliga qwinnan“.

Nu gömde Hanna ansigtet i händerna och började gråta. Hwilken känsla, som grep henne, kunna wi bättre föreställa oss, än beskrifwa.

Kan det gifwas någon större synd än förförelsen? Att trampa ofskulden i stoftet, att förstöra en qwinnas frid och ofskuld, att tillintetgöra hennes alla förhoppningar för framtiden och all glädje för det närwarande — måtte ej detta wara ett brott, hwaröfwer himmelens saliga englar stå förjande inför den Ewiges thron? Och skola icke de tusende bittra tarar, som en sådan otäcklig förförd qwinna gjuter, skola de icke engång falla som glödbande eldfulor på förförarens fridlösa samwete? Att gifwa löften, dem man ej ämnar infria, att göra eder, dem man ej tänker hålla, är icke detta så lågt och ujet handlat, att man ej wäntar det af turkar eller hedningar, mycket mindre af menniskor, som bära kristna namnet?

Och du, yngling, som hyser redliga affigter, som ej menar annat än allwar med dina löften, se till, att du ej plockar den sagra rosen i förtid, ty då skola engång samwetsförebärlernas stungande törnen tillfoga dig swidande jar. Den slicka, du älskar, är icke din maka, hon är endast din fästmo. Men icke sannt? du will ju ega en ren och ofskuldig fästmo, hwars friska rosenkinder på bröllopsdagen skola bära vittne om, att bruden är ren som en lilja i dalen och hjertegod som den spelande winden på en solbelyst sjö. Nåväl, du får en sådan brud, bleett du alltid ihågkommer, att din fästmo är en doftande ros, i hwars kalk ofskulden ännu drömmar om paradisskt kärlek, hwars rena himmelska wingar du ej får ståda i den finnlige lidelsens stoft.

Men tillbaka till berättelsen.

Vår otäckliga Hannas fästman war en förförare. Äran första stunden hade han ej menat allwar med sin kärlek till henne; han tänkte endast göra såsom den, hwilken plockar den blomman han ser wid sin wäg och för en stund njuter af dess balsamiska doft, men sedan bortkastar henne, för att trampas under fötterna. Men den ena lidelsen råder den andra handen, tills de bitda en ofskuldig ledja, hwarmed mökrets furste utan förbarmande drager den lättfinlige i lasternas bottenlösa afgrund. Så gick det Nils. Hans finnlige kärlek neddrog honom i stoftet, och så kem begäret efter rusedrycker och slapade honom ännu djupare. „Synden straffar sig sjelf och blir ytterligare straffad.“

Nils förförde Hanna, men wi böra icke glömma, att fröknarna Thorberg wiljesödde henne. De hade således också del i hen-

nes glömska af dygden och hennes olycksbringande jakt efter en inbillad lycka och ära. — Den skönaste prydning, som gifves för en enfaldig, olärd bondqwinna, lifasom för den bildade damen, är den fromma barnatron, som i kristlig enfald och kärlek bliskar upp till en himmelsk fader; hwilken lofwat wara guldens hägn och den wärnlöses förwarare. Öfvergifwa de denna tro, förmenande sig i sin wisshet hafwa funnit något bättre, då förwandlas snart deras dygd och ofkuld i en skimrande såpbubbla, som brister för den minsta lidelsens slag. Synnerhet gäller detta för qwinnan ur folket. Den bildade qwinnans dygd är skyddad af många slags yttre försvarswerk och konstgjorda murar, som det ej är så lätt att genombräta eller öfverstiga; men för den obildade qwinnan gifwes det ej några sådana, utan det beror nästan helt och hållet på hennes egen inre sedliga halt, om hon skall lyckligt bestå hwarje prof eller icke. Huru wigtigt derföre, att hennes barndomstro, hennes tro på Gud, hans helighet, rättfärdighet och godhet, och på Frälsaren, som utgjutit sitt blod för att rena henne från all syndens smitta och genom sin Anda uppfostra henne för Guds rike, hwari intet besmittadt kan ingå, icke fördunklas, icke förwagas eller bortresonneras. Att beröfwa en allmogens son eller dotter denna dyrbara klenod, är det samma, som att beröfwa sjömannen hans kompass, då han är stadd på färd öfwer den wilda oceanen. Så gjorde lilwål frölnarna Dhorberg. Sjelfwa smittade af den nymodiga bildning, som kläder sin gudsförgätenhet i ett lysande omhölse af klingande fraser och som anser hjertats tro och förtrostan på den treenige Guden såsom ett föråldradt fantasti-

foster — sjelfwa smittade af denna bildning, sökte de sprida densamma till andra och trodde sig då uppfylla en god mission. Olyckligtwis skulle denna upplysning föra Hanna i ett egyptiskt mörler, som den underblåsta fåfångan gjorde ännu mera förwillaude. Sölsderna hafwa wi sett.

Wätte en såd an som frölnarna Dhorbergs bildning aldrig finna en väg till wårt undagömda land! Sjufallt lyckigare äro wi med all vår öfverlagade ofunnighet, än wi wore, om denna moderna bildning finge inträde ibland oss. Dock synes det af wissta tidens tecken, som om den redan började winna sympatier äfwen inom våra landamären. Lätom oss derföre wara på vår wakt!

Men det är nu hög tid att återtaga berättelsens tråd.

Hanna återwände samma ionmar, som hon blef moder, till sitt hemland, der hon nu bar sin utkomst för sig och sitt barn genom tungt kroppsarbete.

Och sedan Hanna nu utspelat sin rol i vår lilla berättelse skola wi tillse, huru det efter sednast skildrade händelser gick vår wäninna Greta på Ddenbada.

Då det emellertid äro idel nya saker, som skola berättas, torde det wara på sin plats att upplägga ett splitternytt kapitel.

V.

Genom Hannas föranstaltande hade Greta fått tjenst på Ddenbada. Här, mente Hanna, war rätta platsen för Greta, ty här kunde hon få en wälbehöflig bildning och komma i åtnjutande af det civiliserade lifwets fördelar. Greta sjelf tänkte kanske icke så

mycket på denna sak, som fastner derpå, att hon härigenom kom närmare sin älskare.

Fröknarna Thorberg hade wisserligen ämnat tända bildningens ljus för Greta också, men de afstodo snart från sitt företag. Greta hade nemligen sin egen lilla dank, hwilken wisserligen ej spridde något klart sken på hennes lefnadswäg, men som hon likwäl för ingen del wille släcka, och följden blef den, att de förnämna sliktorna satte sitt ljus under skäppan.

— Greta är icke så mottaglig för en högre bildning, som Hanna, menade fröknarna och låto henne derföre i allsköns ro läsa sin psalmbok om söndagarna, sedan de först utan framgång erbjudit henne en „bättre och mera bildande lectyr“, nemligen — romaner, hwars wal de söga förstodo lämpa efter den persons behof, för hwilken de woro ämnade.

Greta war ej så listig, men ej heller så flyktig och ostadig som Hanna. Uti hwad hon tänkte och gjorde inlade hon hela sin själ och kunde själfaktligen ej så lätt dragas bort dertifrån. Men hade hennes tankgång en gång riktigt kommit på sned, så war det ej heller någon lätt sak att rätta den; dertill behöfdes större än wanliga krafter. Häfängan hade smänningom fått magt öfwer hennes hjerta, så att hon länge åslades med, att er nå en lycka, som för den sansfode betraktaren framstätt som olycka. Då Greta skulle kanske fortgått så besjdlöst på förwillelsens väg, likasom Hanna, tills någon förfärlig olycka eller motgång öppnat hennes ögon, men en händelse inträffade, som frammanade förbleknade minnen och känslor med sådan kraft i hennes själ, att hon i tid wäntes till eftertanke och besinnning.

På wären af samma år, som Greta tjente hos patron Thorberg, kommo „Sverigessegelare“ från hennes hemförämling till Herodesand och med dem följde Gretas en ungdomswäninna, som framförde hjertliga hälsningar från Brännbad-Anders. Han lejde allt ännu i det glada hoppet, att Greta skulle återwända från det fremmande landet och att hans lufwaste drömmar då skulle blifwa en verklighet. Nu fyltes Gretas själ af lufwa barndomsminnen, känslans falläder, som varit på väg att förfina i werldslifwets öken, bröt fram och raun så friid och klar, att det war, likasom om en ny skön wär skulle uppblemstrat i Gretas innersta. Drifaken till den spänning och den oförklarliga oro, som de sednaste tiderna sönderslitit hennes själ, fann hon nu; en inre röst hade nemligen hwifkat henne, att hon nu war stadd på en sorglig väg, men hon hade ej welat lyhna till förnuftets maningar, utan med slutna ögon welat fortjätta vidare. Af Hannas olydliga öde hade hon ej welat taga någon warning och för sin fästmans fel hade hon varit blind, bedärad af sin fäsängas förelpeglingar af det lysande lif hon ända kunde få föra såsom en rik och sin bondhustru i Sverige, der hon ju skulle få lefwa som en fru. — Nu insåg hon klart, att hon jagat efter en stimrande såpbubbla, en hägrings godfelbid, som oaktadt all sin glans ej förmått tillfredsställa hennes andes längtan efter något oförgängligt godt, utan som skulle fört henne i olycka och förfärf. Minnet af en ren barndomskärlek återförde henne till den enkla barndomstro, som hon, blandad af fäsängans irrbloß, nära på alldeles förlorat.

Greta beslöt att återwända till fädernes-

landet, och om Brännbåd. Ant ännu älskade henne, räcka honom sin hand och blifwa hans trogna ledjageriska genom lifwet. Då denna tanke wätnat hos henne, såg hon vemotståndligt på sin hand och — hwilken obeckfräslig känsla af beslämndhet, blyghet och sorg erfor hon ej wid blicken på den ring Petter Olsson gifwit henne. Huru hade hon kunnat inbilla sig älska denna man, som nu föreföll henne nästan affskyward?

Petter Olsson war också werkligen ingen hyggelig yngling, ehuruwäl han pralade med guldbelagda fjärlingsringar, då han swäfwade omkring Greta i drömmen och fantasien. Han tittade alltför ofta för djupt i glasen, lefde i allmänhet ett alltför gladt lif och war slutligen alltför benägen, att plöda hwarje blomma han såg. Flere än en gång hade han i en förswartig florsbusk besökt sin fästmo, men Greta hade hittills blundat för alla des- sa fel. — Men nu, då hennes ögen ändtli- gen öppnades, twefade hon ej länge, innan hon återjände förlofningsringen och såde Olsson för alltid farwål. — Den öfwergifne fästmannen tog sig — kanske i sorgen? — ett mis, friade efter tre dagar till en annan flicka och wardt troligen således snart tröstad öfwer förlusten.

Ehuru Olsson egentligen utspelat sin rol i vår berättelse, skola wi ännu följa honom ett stycke på hans lefnadswäg, ty det kan ju wara nyttigt, att se hwart den widare ledde.

Olsson fortfor med sitt obändiga unghärlig- lif ännu några månader, men då gifte han sig med den flicka, med hwilken han förlof- wade sig några dagar efter den dag, då han fick korgen af Greta. Deana flicka war en wacker, men i högsta grad säfång „herrskaps- piga“ från närmaste herregård.

Bröllopet stod med mycken pomp och ståt. Icke länge derefter mottog Petter hemmans- bruset efter fadren, som blef „undantagsman“, eller sytningsman, såsom wi hos oss kallat det.

Det händer ofta, att ättenskapet gör af en supig yngling en nykter man. Kärleken till den unga hustrun och den hemtrefnad, en god maka förslår ättadkomma samt bekymren för framtiden, allt bidrager till att lägga band på passionen och föra den förwillade yngling- en in på en annan bättre bana.

Ödskänder det ibland, att ättenskapet förwarrar den sak det borde förbättra. Så olyckligt war förhållandet med Petters ättens- kap. Sedan han blef gift, tilltog bränwins- begäret till den grad, att Petter inom kort syntes wara en ohjelpelig drinkare, hemfallen åt dryckenskapens alla bedröfliga följder. Beslagligtwis war Karin — så hette hustrun — till stor del orsaken härtill. I stället för att använda alla till huds stående medel för att afwända det onda, tillfredsstälde hon sin säfång med att anställa nya dyrbara kläder, som nyplufade inkomsterna, och satte Petter cuppbörligt i bryderi om mynt. Öbrofritt roade hon sig slitigt tillsammans med lika- sinnade kasseljustrar, under ständigt glam wid kaffebordet. Hemmet wärderade hon icke, och ingenting gjorde hon för att få det klart och trefligt för mannen. Petter fortfor der- före, att efter gammal wana förlusta sig i glada sup- och spelbröders sällskap. Det war i sådana kretsar, som han blef en utstuderad drinkare. Allt gick baklänges i hans hem. Tjenstefolket blef alltmera lifgiltigt och snart war all ärlighet och pligtrogenhet förswunna. Enhwar drog åt sitt håll och riftade sig på

husbondens bekostnad. Karin var för mycket upptagen af sina nöjen och kläder för att kunna egnas sig åt de husliga, mycket mindre åt de yttre ekonomiska, arbetsbestyrren och göromålen. Man kan tänka hvad slut en sådan hushållning måste taga. Fylleri och fåfänga, i förening med henarens oärlighet och förfumlighet var den kräfta, som borttårde förmögenheten och wälståndet.

Slutligen återstod för Karin och Petter ingen annan utväg att godtyöra sina fordringsägare, än att bortfölja såväl hemmanet som lösejendomen. Den möjliga återstoden efter skuldernas betäckande hade wära olyckliga unga makar beslutat använda till respenningar, ty de skulle — emigrera. Amerika, denna så många olyckliga waresers första tillflyktsort, var det land, der de hoppades finna sin utkomst och bergning. I Sverige wille de icke stanna, ty der man sett deras wälstånd ruineras på ett så lättjinnigt jätt, der hade de icke mod att föröka mera repa sig.

Guruwida de icke lyftats eller lyftats i sin föresats, att i det fremmande landet genom tråget arbete och sparsamhet med förenade krafter söka återwinna helst en del af det förlorade wälståndet, weta wi icke. Ett weta wi, och det är, att de bittert singo ångra sitt föregående lättjinniga lif. Petter förbannade sitt ofläckliga bränwinsbegär, som störtat honom från höjden af walmåga i djupet af brist och bekymmer samt gjort hans skönaste ålder till en eländets och lastens tid. Karin sålde också bittra tårar wid minnet af den sälla tid, då hennes hjerta ännu war rent och ofskydligt, oansluet af fåfängans gift.

VI.

En wacker Augustidag gick Greta ombord på en ångbåt, som skulle afgå till hennes hemland. Med hwilka känslor hon anträdde bemresan, kunna wi bättre tänka öf än beskrifwa. Både wemediga och glada känslor fylde hennes bröst. När hon på afstånd såg sitt hemlands skogar och skär, kunde hon ej längre hindra tårarna att få frett lepp.

Sent en afton lade ångbåten till i B. hamn. Genom natten ilade Greta mot hemmet, drifwen af den mest brinnande längtan, att få återse moder och syston och — behöfwa wi säga det? — barndomswännen, den engång förgättna, men nu så högt älskade och efterlängtade.

Men ju närmare hon nalkades hembyn, desto mer käfwade hennes upprörda hjerta, det käfwade wid tanken på, att hon kanske ej mera wore älskad, älskad af honom, den enda, som nu kunde återge henne hennes lifs värde och glädje.

Med klappande hjerta hultade Greta på dörren till sin moders stuga; hon sade sitt namn och wäntade otåligt det ögonblick, då hon skulle få sluta den innerligt älskade modern och de kära små systonen i sina armar. O, we! dörren öppnades, men — fremmande war den rösten, som hördes, och okändt det ansigte, som i det klara månstenet mötte Gretas öga! Nästan förintad och med halfqwärd stämma utropade Greta: hwar är min mor?

— Din mor? du menar wäl Stenhelms Greta? sade den fremmande; hon är ej mera här.

— Nå, säg då i himlens namn, hvar är hon, fort, skrynda! Leswer hon? är hon död? sjukt?

— Död, war det hemiska swaret.

Greta sjönt i den fremmande qvinnans armar. Qvinnan ropade på sin man och de inburo Greta samt lade henne ned på en bädd på golfwet, wätte hennes tinningar med watten och gjorde allt för att återkalla lifwet i den unga flickan.

— Hvad hon måtte hålla af sin mor! suckade den fromma qvinnan, och mannen ströf en klar wattendroppe ur ögat.

— Sag skall lyfta in hennes saker och betala sjutsbouden, så att han får fara, sade mannen och gick ut.

Gretas själspånnig hade varit så stark, att hon nu föll i en wanmäktig slummer och wakenade först långt fram på morgonen. Då fick hon weta, att hennes mor dött för några wendor tillbaka och att hennes syston bodde hos Brännback-Anders.

— Hos Brännback-And! afbröt Greta.

— Ja, han wille ej, att de stackars små skulle spribas som fogelungar kring werlden, utan lofwade, att föda och fostra dem. Men, afbröt sig qvinnan, det är wifst dig, Greta, jem han så ofta talat om och sagt, att bara du skulle komma hem, så skulle det bli så roligt, att du är en så juäll flicka och att du nog skulle bli en god mor för dina små syston.

— Har han sagt det, mor? Gud wälsigne honom?

— Ja, han är så god, så god, att du aldrig kan tro det, Greta, sade den goda qvinnan. Du wet ju, att torpet här hör under hans hemman och wi ha nu arrenderat det,

tills du eller dina syston skulle kunna taga det — — men, Greta, jag tror, att Anders helst toge — dig till hustru, och det wore ju nog så bra.

Greta rodnade djupt, men war god nog, att ej förebrå qvinnan hennes ogrannlaga, men wälwilliga yttranden.

Stor war den barnsliga glädje, med hwilken Gretas syston mottoge henne, då hon kom till Brännbacka; men ännu större war den förtjusning, som Anders' öga afspeglade, när den länge saknade barndomsbruden inträdde.

Wi skola ej slösa ord på beskrifningen af ett möte, som för hwarje känsligt hjerta, hwilket engang älskat sannt och innerligt, ändå torde stå lifsom lifsfeswande.

Ett år efter detta glada återseende inslytade Greta såsom ung lycklig maka för alltid i Anders hus. Rif på lifwets erfarenheter och luttrad genom de själslidanden, hon utstått allt se'n den dag, då hon klart insåg sitt förwillade hjertas tillstånd, kunde och förstod hon nu, huru hon skulle göra ett hem lyckligt, och genom starka andliga band fästa sin makes hjerta wid det goda och wid henne sjelf.

Wid samma wackra fjärd, på hwars strand hennes faders hydda hade stått, förstöte nu hennes dagar i frid och glädje, omhuldad jem hon war af en älskwärd och ädel man och omgifwen af sina älskade syston, i hwilkas glada krets nya jollrande små med tiden inträdde.

En lugn och stilla sommarafton rodde wärra wänner på sjön, beundrande qvällens skönhet och den nedgående solens gyllene glans. Då ytttrade Gretas nu 19-åriga systor Anna:

— Ad, den som nu med solen sänge flyga
ditt bort till fjerran ofända länder i wester!

— Greta! war det ej roligt der borta i
Sverige, der du sidd wara så länge, länge?

— Lilla sjölla! swarade Greta halft slämt-
jaut, men ändå så hjertligt allwarligt; du
längtar till fremmande, ofända länder och
glömmes, hur mycket du eger här hemma;
här har du anförwandter och wänner, här
har du hem, kärlet och tro, derborta — du
anar ej, hwad som der kunde möta. — An-
na! v, älska ditt land, din hembygd,
din barndoms frid, älska framsör allt
den Gud, som släder jorden lika skön i öster
som i wester, och som slänkt dig ett fäder-
nesland, rikt på så många lekamtliga och and-
liga wälsignelser, och — du skall aldrig me-
ra längta till fremmande land från faderne-
stranden!

— Ad, den som nu med solen sänge flyga
ditt bort till fjerran ofända länder i wester!
— Greta! war det ej roligt der borta i
Sverige, der du sidd wara så länge, länge?
— Lilla sjölla! swarade Greta halft slämt-
jaut, men ändå så hjertligt allwarligt; du
längtar till fremmande, ofända länder och
glömmes, hur mycket du eger här hemma;
här har du anförwandter och wänner, här
har du hem, kärlet och tro, derborta — du
anar ej, hwad som der kunde möta. — An-
na! v, älska ditt land, din hembygd,
din barndoms frid, älska framsör allt
den Gud, som släder jorden lika skön i öster
som i wester, och som slänkt dig ett fäder-
nesland, rikt på så många lekamtliga och and-
liga wälsignelser, och — du skall aldrig me-
ra längta till fremmande land från faderne-
stranden!

— Ad, den som nu med solen sänge flyga
ditt bort till fjerran ofända länder i wester!
— Greta! war det ej roligt der borta i
Sverige, der du sidd wara så länge, länge?
— Lilla sjölla! swarade Greta halft slämt-
jaut, men ändå så hjertligt allwarligt; du
längtar till fremmande, ofända länder och
glömmes, hur mycket du eger här hemma;
här har du anförwandter och wänner, här
har du hem, kärlet och tro, derborta — du
anar ej, hwad som der kunde möta. — An-
na! v, älska ditt land, din hembygd,
din barndoms frid, älska framsör allt
den Gud, som släder jorden lika skön i öster
som i wester, och som slänkt dig ett fäder-
nesland, rikt på så många lekamtliga och and-
liga wälsignelser, och — du skall aldrig me-
ra längta till fremmande land från faderne-
stranden!

— Ad, den som nu med solen sänge flyga
ditt bort till fjerran ofända länder i wester!
— Greta! war det ej roligt der borta i
Sverige, der du sidd wara så länge, länge?
— Lilla sjölla! swarade Greta halft slämt-
jaut, men ändå så hjertligt allwarligt; du
längtar till fremmande, ofända länder och
glömmes, hur mycket du eger här hemma;
här har du anförwandter och wänner, här
har du hem, kärlet och tro, derborta — du
anar ej, hwad som der kunde möta. — An-
na! v, älska ditt land, din hembygd,
din barndoms frid, älska framsör allt
den Gud, som släder jorden lika skön i öster
som i wester, och som slänkt dig ett fäder-
nesland, rikt på så många lekamtliga och and-
liga wälsignelser, och — du skall aldrig me-
ra längta till fremmande land från faderne-
stranden!

